

25.2.2025

Tietosuojavaltuutettu

Positiivinen luottotietorekisteri ja toiminimiyrittäjät

Mistä on kyse

Yksityisiä elinkeinonharjoittajia on Suomessa yli 250 000. Olemme yrittäjäjärjestössä saaneet huomattavan määrän yhteydenottoja liittyen toiminimiyrittäjien kohtaamiin ongelmiin positiivisen luottotietorekisterin kanssa. Ongelmien taustalla on se, että kaikki yritystulot eivät näy positiivisessa luottotietorekisterissä.

Luotonantajalla on velvollisuus tarkistaa luotonhakijan luottokelpoisuus. Täyttääkseen veloitteensa luotonantaja käytännössä pyytää otteen positiivisesta luottotietorekisteristä ja tekee päätöksen puhtaasti tämän perusteella, vaikka positiivisen luottotietorekisterin on tarkoitus olla vain yksi luottokelpoisuuden arvioinnissa käytettävä lähde. Esimerkiksi toiminimiyrittäjän kohdalla elinkeinotoiminnan tulojen puuttuessa rekisteristä näyttää siltä, että toiminimiyrittäjällä ei ole lainkaan tuloja tai tulot ovat erittäin pienet. Tällä on merkittävä vaikutus monen yrittäjän lainansaantiin.

Luotonhakijan oikeus saada luoton myöntämiseksi tarpeelliset tiedot arvioiduksi ja virheellisten tai puutteellisten tietojen oikaiseminen

Positiivisen luottotietorekisterin sisältämät luottoja koskevat tiedot ovat henkilötietoja. Yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan henkilötietojen on oltava täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä. Rekisterinpitäjän on toteutettava kaikki mahdolliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että käsittelyn tarkoituksiin nähden epätarkat ja virheelliset henkilötiedot poistetaan tai oikaitaan viipymättä. Rekisteröidyllä on myös oikeus vaatia tätä.

Ottaen huomioon tarkoitukset, joihin tietoja käsiteltiin, rekisteröidyllä on oikeus saada puutteelliset henkilötiedot täydennettyä, muun muassa toimittamalla lisäselvitys.

Luottotietolain tarkoituksena on varmistaa luotettavien luottotietojen saataavuus, turvata luottotietojen käsittelyssä yksityiselämän ja henkilötietojen suoja sekä luonnollisten henkilöiden ja yritysten oikeus tulla arvioiduksi oikeuden ja asianmukaisten tietojen perusteella sekä edistää hyvää luottotietotapaa. Luonnollisten henkilöiden ja yritysten oikeutta tulla arvioiduksi oikeiden ja asianmukaisten tietojen perusteella ei saa vaarantaa.

Luottotietotoiminnan harjoittajan on ilman aiheetonta viivytystä oikaistava luottotietorekisterissä tai luottokelpoisuuden osoittavassa arviointitiedossa oleva virheellinen, puutteellinen, vanhentunut tai muutoin harhaanjohtava tieto.

Elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulot sekä osinko-, korko- ja vuokratulot eivät näy tulotietojärjestelmässä. Näin ollen luotonhakijan oikeus tulla arvioiduksi oikeiden ja asianmukaisten tietojen perusteella ei näytä toteutuvan. Luotonhakijalla tulisi myös olla oikeus saada virheellinen tai epätarkka tieto oikaistuksi.

Luotonhakijan mahdollisuus antaa tieto muun muassa elinkeinotoiminnan tuloista

Positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain mukaan positiiviseen luottotietorekisteriin talletetaan ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä luonnollisen henkilön brutto- ja nettotulon laskennassa. Tulotietojärjestelmästä puuttuu kuitenkin esimerkiksi elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulot sekä osinkotulot, korkotulot ja vuokratulot. Hallituksen esityksen mukaan luotonhakijan tulisi itse antaa tieto tällaisista tuloista luotonantajalle.

Kuluttajansuojalain mukaan luotonantajan on ennen luottosopimuksen tekemistä arvioitava, kykeneekö kuluttaja täyttämään luottosopimuksen mukaiset velvoitteensa (kuluttajan luottokelpoisuus). Arviointi on tehtävä kuluttajan tuloja ja muita taloudellisia olosuhteita koskevien riittävien luottotietorekisteritietojen ja muiden tietojen perusteella.

Hallituksen esityksen mukaan jos luotonhakija on ilmoittanut saavansa arvioinnin kannalta merkityksellisiä tuloja, jotka eivät ilmene positiivisesta luottotietorekisteristä, luotonantajan tulisi pyrkiä kohtuullisin toimenpitein varmistamaan annettujen tietojen oikeellisuus.

Käytännössä luottopäätös perustuu usein automaattiseen päätöksentekoon, eikä luotonhakijalla ole tosiasiallista mahdollisuutta antaa tietoja arvioinnin kannalta merkityksellisistä tuloista, esimerkiksi elinkeinotoiminnan tuloista. Luotonantaja ei tällöin voi myöskään arvioida kuluttajan todellista luottokelpoisuutta.

Pyyntö tietosuojavaltuutetulle

Tietosuojavaltuutettu on luottotietolain mukaista luottotietotoiminnan harjoittamista ja muuta luottotietojen käsittelyä valvova viranomainen. **Pyydämme tietosuojavaltuutettua ohjeistamaan luotonantajia siten, että toiminimiyrittäjien osalta luottopäätöstä ei saa tehdä yksinomaan positiivisen luottotietorekisterin perusteella ilman toiminimiyrittäjille**

annettavaa tosiasiallista mahdollisuutta toimittaa tietoa luottokelpoisuuden arvioimiseksi merkityksellisistä rekisterin ulkopuolisista tuloista, jotta myös toiminimiyrittäjät voivat tulla arvioituksi oikeiden ja asianmukaisten tietojen perusteella.

Lisätietoja

Niko Nurmela, asiantuntija

050 571 9009, niko.nurmela@yrittajat.fi

Tiina Toivonen, lainsäädäntöasioiden päällikkö

041 528 5679, tiina.toivonen@yrittajat.fi

Kunnioitavasti

Suomen Yrittäjät